

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quid sit tentatio Dei, quibus modis contingat, & quale peccatum. Punct.
1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

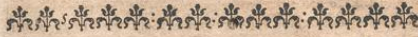
Orta ex vitiis probis, & fide dignis, iuxta Textum in cap. inquisitionis, de Accusationib. vel semiplena illius probatio, quæ conlurgit ex testimonio vnius testis omni exceptione maioris, aut talibus iudiciis roborato, vt æquiualeat tali testimonio, vel adesse debent iudicia ita vrgentia, & plene probata, vt merito eis fides adhiberi possit, qualia sunt, si apud maleficium reperiantur membra humana, hostiæ, aliæque res sacræ profanis mixtæ, imagines cereæ acubus transfixæ, chirographum propria manu scriptum, quo se demoni tradit, vel sigillum aliquod huius pestiferæ feruituris, vel si se vinxerit, aut animalia necauerit medijs de se vanis, & inefficacibus, si minatus fuerit alicui malum, & postea inuenitur fascinatione infectus, ac denique si proprio ore extra iudicium te magum professus fuit. Hæc enim omnia iudicia sunt vrgentia huius diabolice artis: Insuperque debet iudex fundamentum huius inquisitionis specialis manifestare malefico, cum illum ad dicendam veritatem cogit; alias non censetur obligatus respondere, quia ei non constat de legitima interrogatione: & facit cap. qualiter, & quando, de Accusat. sic Caietan. 2. 2. quæst. 69. art. 2. Nauarr. in man. cap. 18. num. 57. Valen. Martin. Delrio, Petrus Binsfeld. & alij supra. Id ipsum, quod sufficit, vt reus interrogetur, credo sufficere, vt testes de illo examinentur. Nam esto in cap. inquisitionis, cap. qualiter, & quando, el. 2. cap. cum oporteat, de Accusationib. infamia publica requiritur ad hanc specialem inquisitionem per testes; eo ipso quod denunciatio iudicè facta est in iudicio, vel vrgentia iudicia probata sunt, laborat reus infamia publica, & ita obtinuit vltus, quod facta denunciatione capi possit informatio.

Supradicta semiplena probatio ex fama, vel denunciatione, vel iudicijs sufficit, vt reus mittatur in carcerem. Vt autem torqueatur, debet hæc semiplena probatio alijs adminiculis adiuuari, iuxta ea quæ diximus de Hæretico. Nunquam tamen sola testificatio vnius malefici absque alijs iudicijs sufficiens est ad capturam, & multo minus ad torquendum denunciatum, etiamsi hæc testificatio fuerit in mortis articulo. Poterit autem iudex ex vi illius denunciationis metu tormentorum firmate inuestigare alia medijs sic ex Petro Binsfeld. tract. de confess. maleficor. 2. p. in princip. conclus. 3. & 4. notat Valen. dicto p. 4. §. 2. & 4. At si duo vel tres malefici te denunciant, sufficit, vt ex vi testimonij illorum interrogeris, & torquearis; quia illa est pluraquam semiplena probatio: sic dicit doctores.

Nominia testium, & denunciatoris regulariter non sunt manifestanda reis, neque illorum aduocatis ob periculum, si cur in causis fidei. Quando autem hoc periculum cessat, & causa non agitur in tribunali inquisitionis manifestanda sunt, vt ei integre concedatur defensio. Reliqua quæ hic desiderari possunt de defensione reorum, de sententia, & penitentia implenda peti debent ex his quæ de hæresi dicta sunt: quia hoc crimen illi satis est affine.

8. Restat, vt obligationem, quam habet maleficus, qui ad Deum conuertendus est, declarem. Et primò supponere debet tanquam de fide certum ob grauissima crimina commissa, & fidem demoni datam non esse exclusam à diuina misericordia, si ex toto corde antea vitæ penituerit. Et licet diabolo tradiderit chirographum suo sanguine ob signatum, quo se in seruum perpetuo dicauerit, in causa non est, quo minus à tam nefaria seruitute per penitentiam exire possit. tamen si ei non reddat chirographum concessum, vt bene notarunt Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 40. n. 53. Suar. tom. 1. de Religione, lib. 2. de superstit. cap. 17. n. 4. Bonac. disp. 3. de primo decalog. precepto. g. 5. n. 11. Quod si chirographum factum, vel eius exemplar in sua fuerit potestate, debet omnino illud distrumpere, & cremare. Et idem est de quolibet alio signo huius diabolice artis, tum ob periculum, ne redeat ad pristinam cum demone amicitiam, tum ne alijs scandalo sit fortè videatur. Quæ rationes præponderant humilitatis fructui, quem ex recordatione præteritæ impietatis colligere poterat talia signa retinendo: sic Suar. Sanch. Bonac. supra. Deinde tenetur libros omnes, & scripta huius diabolice artis inquisitionibus, seu ordinarijs tradere vel concremare: alijs incurrit penas impositas contra tenentes, seu legentes libros prohibitos, vt constat ex Indice librorum prohibitorum, & ex motu proprio Sixti vbi hi libri prohibentur, & notauit Suar. lib. 2. de superstit. cap. 19. in fine, Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 38. n. 83. Quoad pretium receptum pro vltu, & exercitio huius impie artis aliqui existimant semper restituendum esse: quia est malè acquisitum, sed præcipue quando effectus, ob quem datum fuit, non obtinetur: quia tunc videtur cessare voluntas concedentis. Cæterum si maleficus conscius suæ artis media appouit, quæ sibi visa fuerunt sufficientia ad effectus consecutionem non tenetur pretium sibi datum restituere in conscientia, nisi condemnentur: quia pretium non fuit datum sub conditione, vt effectus obtineretur, sed sub conditione, vt ipse maleficus media secundum regulas suæ artis ad effectum apponeret, sicuti pretium, quod medico datur, non est sub conditione, vt infirmo de facto concedat salutem, sed vt procuret illi concedere. Ne Ferr. de Castro Sum. Mor. Paris 111.

que obstat malè recipere pretium; quia esto male recipiat, non tamen iniuste, sicuti meretrici turpiter recipit, at non iniuste: imò neque turpiter retinet copula iam transacta. Verum si maleficus ignarus fuit arte magiæ, aut ex malicia media ad effectus consecutionem noluit apponere, sine dubio obligatus erit consulenti reddere pretium; quia deceptus est, si quidem illi non est concessum id ob cuius rationem reddi potest; quia ob turpitudinem commissam videtur priuatus iure recuperandi: sic Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 38. num. 96.

DISPVATIO II.

De Tentatione Dei, Blasphemia, & Sacrilegio.

DX proemio huius Tractatus constat hæc vitia esse religioni opposita per defectum: Deficiunt namque à vera religione, vt insequentibus videbimus.

PUNCTVM I.

Quid sit tentatio Dei? quibus modis contingat? & quale peccatum?

SVMMARIVM.

- 1 Præmittitur duplicem esse tentationem.
- 2 Definitur probationis tentatio.
- 3 Si miraculoso effectu velis, vt Deus suam voluntatem, & beneplacitum manifestet de aliquo futuro euentu, esto aliqui affirmant non esse tentationem propriè, affirmandum est tentationem esse.
- 4 Probatio per media indebita alicuius diuina perfectionis mala est, & religioni opposita.
- 5 An perere à Deo, vt suam omnipotentiam, vel scientiam medijs indebitis, alteri manifestet, sit tentatio? Proponitur dubitandi ratio, & resoluitur esse tentationem.
- 6 Duplex est tentatio alia cum infidelitate coniuncta, alia absque infidelitate. Alia formalis, alia virtualis.
- 7 Tentatio expressa à virtuali differt specie.
- 8 Aliqui putant tentationem interpretari uiam Dei esse posse peccatum veniale ex leuitate materia.
- 9 Probabilius est oppositum.
- 10 Probatio ferri candentis, & aqua seruentis in veritate testimonium prohibita est.
- 11 Satisfit obiectionibus.
- 12 Nemini est licitum absque speciali reuelatione offerre miraculum in testimonium veritatis.
- 13 Qua ratione se offerre martyri temerariè sit tentatio Dei.
- 14 Item quomodo dicatur Dei tentator, qui absque ulla preparatione ad orandum accedit.
- 15 Idem est de eo qui nulla preparatione, vt studio officij, predicatoris assumit.

Dupliciter quis tentari potest vel probatione, vel inductione. Probatione tentatur, si aliqua eius perfectio examini subicitur Inductione, si ad aliquod malum agendum inducatur. Hoc secundo modo raro Deus tentari potest; quia nullus est ita insipiens, vt ignoret illam immensam bonitatem omni malicia incapacem esse. Primo tamen modo sæpe tentari solet: quia eius perfectiones non satis hominibus notæ sunt. De hac ergo tentatione, quæ est probationis, seu experimenti tractant doctores omnes cum D. Thom. 2. 2. q. 97. art. 1. & segg. & hæc est, quæ absolute tentatio Dei vocatur.

2. Communiter à doctoribus supra definitur, vt sit quedam probatio, seu experientia alicuius diuinæ perfectionis, nempe scientiæ, potentæ, bonitatis, & similibus medijs inordinatis. Dixi medijs inordinatis; quia si medijs ordinatis à diuina prouidentia probare velis eius scientiam, & potentiam absque vlla dubitatione, quod illarum perfectiones in Deo adsint, nullum peccatum committis, sicuti nullum commisit Abraham, cum à Deo petiuit signum Genes. 15. ex quo cognosceret ipsum esse, qui eum alloqueretur, neque Gedeon. Iudic. 16. cum signo velleris expostulauit, neque Elias 3. Reg. 18. cum medio igne voluit probare suum Deum omnibus Idolis esse præferendum quem plures sancti fuerunt sequuti, quia omnes hæc probationes ex speciali Spiritus Sancti instinctu procedebant. Et licet media assumpta viderentur extraordinaria, at quia à diuina prouidentia erant tunc præordinata: ea de causa qui illa expostulabat, non tentabat Deum: sed eius voluntati se conformabat. Quocirca vt quis intelligatur tenta-

re Deum, debet velle, ut ipse Deus probet, qualis sit, qualesque perfectiones habeat mediis aliquibus extraordinariis à divina providentia pro tunc non ordinatis: Quæ intentio regulariter nascitur ex dubia fide Dei, eiusque perfectionum.

3. Sed inquires; an si miraculoso effectu velis, ut Deus suam voluntatem, & beneplacitum manifestet de aliquo futuro euentu, dicaris Deum tentare? Valen. 2. 2. *disp. 6. g. 14. p. 1. corol. 3.* existimat non esse propriè tentationem; quia non fit hæc probatio de aliqua perfectione Dei, sed de aliquo obiecto suæ voluntatis, cuius dubitatio per se mala non est. At placet mihi propriè esse tentationem, si mediis indebitis eam voluntatem divinam explorare velis. Tum quia inter homines, qui voluntatem alterius, eiusque amorem explorat medio indebito, tentare eum dicitur. Ergo etiam respectu Dei erit tentatio. Item cum diabolus à Christo expostulavit, ut se mitteret deorsum, non intendit, ut Christus divinam potentiam expostularet, sed affectum & amorem ideoque dixit: *Angelis suis mandavit de te ut custodiam te in omnibus viis tuis, quasi diceret, bene potes te mittere deorsum securus in divina providentia, & amore qui non permittit, ut detrimentum aliquod patiaris.* Ergo sola indebita probatio amoris, & voluntatis divinæ, est vera tentatio: & ita docet D. Tom. 2. 2. *quæst. 97. artic. 1.* Caietan. in *summ. verbo tentatio.* Suarez *tom. 1. de relig. tract. 3. lib. 1. cap. 2. num. 16. Sanch. lib. 2. decal. c. 34. num. 8.*

4. Rursus probatio per media indebita alicuius divinæ perfectionis mala est, & religioni opposita. Tum quia radix, ex qua oritur, regulariter est infidelitas; quia est dubia fides de divinis perfectionibus. Tū quia petere à Deo, ut ipse medio aliquo extraordinario, neque vili testetur, & probet, sine sapiens, omnipotens, vel bonus, grauem irreuerentiam continet: sicut enim actus est religionis harum omnium perfectionum recognitio, & adoratio: ita est irreligiositas aliquam non recognoscere, sed vile, ut Deus miraculo, & modo extraordinario indebito illum probet, & testetur. Hoc tamen vitium, ut dixi regulariter cum infidelitate coniunctum est, & ex illa oritur: qui enim præterit, ut Deus aliquam sui excellentiam probet, de illa videtur dubitare. Dubitare ergo de aliqua perfectione divina infidelitatis peccatum est. Dixi regulariter cum infidelitate coniunctum esse non semper: potes enim indebito modo petere à Deo, ut suam scientiam, & omnipotentiam probet, non ut tu de illis reddaris certus, sed ut aliis cas cognoscant. Item potes idipsum petere ex intentione, ut amplius in illarum cognitione firmeris. Item aliquando non sunt tibi illarum perfectionum sufficienter propostæ; meritoque absque infidelitate de illis potes dubitare: Si ergo tunc petas aliquod signum extraordinarium ad illarum cognitionem, poterit petio religioni aduersari, tamen ex infidelitate non procedat.

5. Hinc oritur dubitandi ratio; an tali petitione Deus tentetur? Non enim videtur tentari, siquidem nulla eius perfectio exploratur irrationabiliter nam si certus de divinis perfectionibus tuis manifestari præteritis, non illas exploras, sed potius iam exploratas tibi vis aliis fieri manifestas: si autem dubitas an que tibi proponuntur sint Dei perfectiones, eo quod sufficienter tibi propostæ non sunt, non male facis inuestigando, procurando illarum cognitionem. Quomodo ergo tentas Deum signum aliquod in horum confirmationem expostulando?

Respondeo, te tentare Deum; quia absque necessitate præteritis, ut Deus te probet, & manifestet mediis extraordinariis, & à divina providentia pro tunc alienis. Quia Deum præteritis tibi esse subiectum, eiusque voluntatem tuæ conformari; cum potius te, tuamque voluntatem ei debeat subiectam habere. At si mediis ordinatis à divina providentia velles, ut Deus suam scientiam, omnipotentiam, & bonitatem aliis manifestaret, & te inculpabiliter dubium de aliqua fidei veritate instrueret, non obinde tentare Deum dici posses, sed potius rectam ad illum orationem fundere: quia tum voluntatem eius voluntati subicis. Ex supra dicta doctrina intelligere potes, in quo sita sit malitia tentationis divinæ voluntatis, quæ nullam infidelitatem continet: consistit enim in debita, & præsumptiva inuestigatione divinæ voluntatis per media indebita, & eius providentiæ repugnantia.

6. Deinde constat duplicem esse Dei tentationem: aliam cum infidelitate coniunctam, aliam absque infidelitate. Quæ cum infidelitate coniungitur, est omnium pessima; quia procedit ex dubia fide, qualis Deus sit, qualesque perfectiones habeat. Quæ absque infidelitate contingit, alia est formalis, & expressa; alia interpretatiua: formalis est, cum ex intentione formalis; & expressa probandi aliis aliquam eius divinam perfectionem præsumptivè petis medio aliquo vanum, & extraordinarium. Item si id ipsum petas ex intentione, ut manifestetur, quid Deus in aliquo euentu facturus, sit vel quid fecerit. Interpretatiua, & virtualis tentatio est, quando ex facto, seu petio alicuius sufficienter interpretatur quis velle de Deo, eiusque perfectione, aut voluntate experientiam habere.

Nam cum eius petio, seu factum ut bene dicit D. Thom. *illa quæst. 97. artic. 1.* ad nihil aliud deferre possit, nisi ad probandum Dei potestatem, & bonitatem, qui se petit, & agit, divinam bonitatem, & potestatem probare interpretatur. Hoc autem contingit quoties relictis mediis à divina providentia præordinatis, extraordinaria tentas, ut si intentes Deum in alicuius veritatis confirmationem miraculum aliquod absque necessitate operari, si postus in infirmitate à medicamentis abstineas, sperans Deum te esse miraculose curaturum, si te periculo vitæ exponas, sperans ab eo esse miraculose liberandum. In his enim præteritis effectum à Deo, qui solum deseruit ad ius potestatem, vel bonitatem probandum. Ergo explorans saltem interpretatiuè, & virtualiter ipsam Dei bonitatem, & potestatem, semper tamen effectus ab ipso Deo sperandus est; alias non erit ipsius tentatio. Non enim tentat Deum, qui se præcipitem facit animo se occidendi: est enim homicida sui, non Dei tentator: & in his omnes doctores conveniunt cum D. Thom. 2. 2. *quæstion. 97. artic. 1.* & *segg. & ibi Caietan. & in summ. verbo tentatio.* Valen. *disp. 6. quæst. 14. part. 1.* Lessius *lib. 2. cap. 45. dub. 1.* Suarez *tom. 1. de relig. lib. 1. de tentat. Dei cap. 1. & 3.* Sanchez *lib. 2. cap. 34. n. 1.* & *segg. Tolet. lib. 4. sum. cap. 19.* Bonacio. *disp. 3. de primo decal. præc. 9. punct. unico.*

7. Quod si inquires; an tentatio expressa, qua petis miraculorum opus in probationem alicuius divinæ excellentiæ differat specie ab illa tentatione virtuali; qua petis à Deo per miraculum à periculo liberari. Respondeo differre specie saltem in ordine ad confessionem: quia una petio procedit ex dubia fide, an talis excellentia in Deo existat, alia procedit ex nimia fiducia in Deum, ob quam præsumis in tui fauorem miracula esse paraturum: utraque tamen tentat Deum; quia utraque explorat mediis indebitis aliquam divinam excellentiam; aut eius amorem: sic Suarez *cap. 3. num. 7.* & Sanchez *lib. 2. cap. 34. num. 1.* Bonacio. *disp. 3. de primo decal. præcepto. quæst. 9. part. unico in fine.*

8. Sed dubium est; an tentatio interpretatiua Dei absque infidelitate contingens, peccatum esse possit veniale ex leuitate materiæ: (Nam de tentatione expressa cum infidelitate coniuncta omnes doctores negant.) De hac tamen interpretatiua assumat Tolet. *lib. 4. sum. cap. 19. num. 7.* Sæurus in *clavi. Regia. lib. 4. 2. 7. num. 14.* Valen. 2. 2. *disp. 6. quæst. 14. p. 2.* nec dissentit Lessius *lib. 1. cap. 45. num. 4.* Muentur; quia si ex sola curiositate videndi aliquod opus mirabile peteres à Deo, ut illo comprobaret fidei veritate, non videris mortaliter peccare; quia talis petio non videtur grauem deordinationem habere. Item si leui morbo oppellus nolles medicinis vti sperando vanè salutem à Deo absque miraculi petitione, non censerebis peccare mortaliter, sed solum venialiter, ut sentit Sanchez *lib. 2. in decal. c. 34. num. 5. in fine.* Ergo tentatio Dei quæ absque infidelitate contingit sæpè est peccatum veniale.

9. Nihilominus probabilius existimo, ex leuitate materiæ nunquam tentationem Dei etiam interpretatiuam esse posse veniale peccatum: sic docet Suarez *2. 2. de Relig. tract. 3. lib. 1. c. 2. n. 16.* & ex parte consentit Sanchez *num. præcedenti allegat.* tamen in fine illius videatur contrarium sentire. Probo. Tota malitia huius tentationis æquanimiter procedit in signo leui expostulato in liberationem leuis periculi, ac procedit in signo graui pro grauis periculi liberatione expostulato: sed cum graue signum pro liberatione grauis periculi debet expostulari, omnes docent peccatum mortale committi. Ergo etiam committitur, cum leue signum pro leui periculo expostulatur. Maiorem probo. Quia malitia huius vitii in eo sita est, ut opus facias, quod ad nihil aliud vile est, nisi ad probandum Dei bonitatem, & potestatem; sed ad hanc probationem impertinens est esse opus graue, vel leue magnum, vel minimum, quocumque enim illud sit, si ex illo interpretaris divinam potentiam examinare: tota malitia, & deordinatio tentationis in illo consistit. Ergo. Adde: si tota malitia tentationis consistit in eo, quod divina potentia videatur examinationi, & probationi subiecti effectu sperato. Quo effectus leuior sit, eo maior videtur divina potentia interrogari iniuria: si quidem signo viliori examinatur, & probatur. Deinde committens te leui periculo, & sperans à Deo liberationem, vel illam sperat medio aliquo naturali secundum ordinem à divina providentia statutum, & sic non peccat, vel illam sperat, mutatione aliqua causarum naturalium, aliarumque applicatione, quæ spectata ordinari Dei providentia nullo modo erant applicanda: Si hoc modo salutem sperat, sperat aliquid magnum: si quidem sperat quoddam miraculum, mutationem scilicet causarum naturalium, & alterationem statum providentiæ. Non ergo intelligi potest, quomodo signum sperantem leue sit. Neque exemplum quod adducit sanctius intelligibile est. Non enim videtur posse sperari vanè salutem à Deo, nisi speretur ex aliquo miraculo.

miraculo, & alteratione providentiæ statuat. Denique expendamus finem qui in hac interpretativa tentatione intercedere potest, & ex illo colligimus satis eius malitiam. Finis namque vanus est, & illicitus; quia solum est vel tuæ curiositatis, vel temeritatis satisfactio. Nam si absque necessitate vis, ut Deus miraculo comprobet aliquam fidei veritatem, tacite præteritis, ut Deus tuam vanam curiositatem foueat, si te periculo vitæ exponis, sperans à Deo miraculosè esse liberandum, tacite vis tuam temeritatem à Deo foueri. Efficere ergo Deum auctorem, & cooperatorem vanæ curiositatis, vel temeritatis, etiam medio signo aliquo leuissimo, & grauis irreuerentia est, & aliena multum à diuina maiestate. Ergo non potest in hoc vitio dari leuitas materiæ. Et per hæc manet solum contrarium fundamentum.

10. Ex hac doctrina inferitur. Primò prohibendum esse probationem illam vulgarem ferri candentis, vel aquæ feruentis, quæ antiquitus erat in vltis ad explorandam veritatem aliquam, innocentiamque alicuius *cap. Memmam. cap. consilii. cap. Monachiam. 2. q. 5. cap. 1. §. 2. de purgat. vulgari. cap. ex tuarum de purgat. canonica*: quia est probatio aliena ab statuta providentiâ, cum per illam spectetur miraculosus effectus à Deo non determinatus. Ex qua ratione fit, quamlibet probationem similem; in qua miraculosus effectus in probationem veritatis expectetur absque manifesta necessitate, esse omnino reprobam: sic D. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. ad 3. §. 3. p. 9. 80. art. 6. ad 3. Sayto in elau. Regia lib. 4. cap. 7. num. vlt. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 14. p. 1. corol. 4. Suar. 1. de Relig. tract. 3. lib. 1. c. 3. n. 8. Lessius lib. 2. cap. 4. §. dub. 1. n. 3. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 34. n. 12. & colligitur satis ex ratione decidendi suprad. textus, esse scilicet talem probationem, tentationem Dei.

11. Neque obstat, Deum sæpè similem purgationem miraculis confirmasse, ut variis exemplis comprobatur Martin. Delrio lib. 4. de Magia. c. 4. q. 4. sect. 3. quia id fieri potuit tum ex speciali Dei instinctu, tum ex quadam simplicitate, & ignorantia, tum vt innocenti alicuius manifestaretur: tamen peccatum in tali probatione esset commissum. Eadem ratione non obstat, quod mulier deprehensa in adulterio aquis amaribus purgabatur n. 5. quia iam illud medium à diuina providentiâ ad illum effectum erat illo tempore ordinatum; eaque de causa illo vtentes non præterebant veritatem comprobare ad uitæ mediis, sed medio ab ipso Deo ordinato: Ergo nulla esse poterat in illius vlti tentatio. Et idem est, quoties ex diuino instinctu, & speciali reuelatione expostulatus aliquem miraculosum effectum; quia tunc petis à Deo, quod ipse vult sibi peti, non igitur tentas illum: De purgatione illa, vel probatione innocentie per Eucharistiam; in qua dabatur Eucharistia suspectis de crimine, vt illa sumpta se purgarent; cuius meminit Concilium Bonaciense c. 15. & refertur *cap. sep. §. cap. vlt. n. 9. 5. varè sentiant doctores*, an per se illicita sit? Affirmat D. Thom. 3. p. q. 80. art. 6. ad 3. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 14. p. 1. in fine. Sayto lib. 4. c. 7. num. vlt. quia est tentatio Dei, dicuntque concilium illud vtote pronunciaie errasse, & per noua iura correctum esse. Alij vt testatur Delrio lib. 4. c. 4. q. 3. sentiunt illam probationem non fuisse illicitam maxime auctoritate iudicis Ecclesiastici; quia nulla inuenitur ibi tentatio Dei, cum non speretur ex sumptione Eucharistie effectus aliquis miraculosus. Placet resolutio Suar. dicto lib. 1. de tentat. Dei cap. 3. in fine: cui consentit Sanch. dicto cap. 34. n. 13. nullibi specialiter talem probationem esse prohibitam, nisi in quantum in generali prohibentur omnia peregrina iudicia: *in cap. ex tuarum de purgat. canonica*. Neque illam esse propriè tentationem Dei, si ex sumptione Eucharistie effectus aliquis miraculosus non speratur: potius enim videtur Eucharistia dari quasi in testimonium, & iuramentum innocentie; sed neque hoc modo conueniens est fieri ob periculum indignæ sumptionis, vt rectè dixit Suar. loco allegato.

12. Secundò infero, nemini licitum esse sine speciali Dei reuelatione offerre miraculum aliquod faciendum in probationem alicuius veritatis reuelate, & multo minus licet sine hac reuelatione se comburendum committere sperans à Deo esse miraculosè liberandum: quia fides his probationibus non indiget. Quando autem necessariæ sunt, Deus absque petitione illas concedit, vel inspirat, vt petantur, cessante autem hac inspiratione illicitum est ea miracula offerre. Adde non solum ea offerre, sed etiam absolue petere illicitum est, quia petitur quod vanum est, & quod solum ad probandum diuinam potentiam deseruit: sic Suar. tom. 1. de Religione, tract. 3. lib. 1. c. 12. n. 13. in fine. Sanch. lib. 2. in decal. c. 34. n. 10. Quocirca cum aliqui doctores docent, posse à Deo miracula peti, & sperari, quoties videntur necessaria, vel vtilia ad alicuius conuersionem vt dixit Lessius lib. 2. de iusti. cap. 45. dub. 1. in fine n. 5. Tolet. lib. 4. sum. c. 19. n. 8. §. 9. Bonac. disp. 3. q. 9. p. vn. n. 5. §. 7. verum est. At ego existimo hanc necessitatem, vel vtilitatem sine speciali Dei reuelatione cognosci non posse, taliter quod petitionem absolutam honestet: quis enim scire potest petentem miraculum illo posito conuertendum esse, quan-

Ferd. à Castro Sum. Mor. Paris III.

tumis promittat, & non magis obdurandum, vt faciebant Pharisæi visis Christi miraculis. Quapropter semper in huiusmodi petitionibus subintelligenda est conditio, si ita Deo fuerit placitum, eiusque gloriam spectauerit, vt rectè dicit Suar. loco allegato.

13. Tertiò infero, an sit tentare Deum se martyrio offerre in confirmationem fidei; Et quidem si ex tali oblatione non speratur fides confirmanda, temeraria est talis oblatio, & omnino illicita. Non enim licitum est occasionem præbere tyranno peccandi ita grauius, nisi vigente necessitate fidei exaltandæ, Syluest. verbo *martyrium n. vnic.* & Tradit D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 1. ad 3. & ibi Caiet. Sanch. lib. 2. c. 34. n. 15. Quod autem in tali oblatione temeraria tenetur Deus affirmat Sanch. ibi cum Nauar. c. 11. n. 40. Ludou. Lop. 1. p. in iust. com. scient. cap. 41. ad finem. At hoc intelligendum est casu quo se offerrens speraret in martyrio Deum facturum esse miraculum aliquod in fidei confirmationem. Nam si hunc effectum miraculosum non sperat, sed solum sua morte fidem testari, cessat tentatio, & solum est vitium temeritatis.

14. Quarto infero qua ratione tenet Deum, qui nulla sui præparatione ad orandum accedit. Nam Ecclesiast. 18. dicitur: *Ante orationem præpara animam tuam. Et noli esse quasi homo qui tentat Deum.* Ergo censetur Deum tentare qui ad orandum sine præparatione accedit. Dicendum ergo est, in illo loco, si Iansenio credendum est, sermonem esse de voto, id est ante votum præparandum esse animum ad præstandum quod vouendum est; ne similis illis fias, qui tentant Deum; siquidem absque voti implentione speras effectum voti consequi. Quod si de oratione, vt veritè interpres, intelligatur, monetur ante orationem animum præparare tum cogitatione diuinæ maiestatis, & nostræ vilitatis, vt sic debita cum reuerentia accedamus: Tum examinatione illorum quæ petenda sunt, ne vana, & frivola postulemus. Tum depositione cuiuslibet odij & rancoris in proximum. Qui ergo sine his conditionibus ad orandum accedit, reputandus est quasi homo qui tentat Deum; siquidem sperat effectum consequi ex oratione, quam Deus exaudire non promittit quæ est spes inutilis. At vt bene aduertit Caietan. 2. 2. q. 97. art. 3. ad 2. Sanch. lib. 2. cap. 34. n. 6. hunc si indebitè orantem propriè non esse tentatorem Deinquia eius animus non est, vt Deus effectum concedat motus oratione indebitè facta; aliàs propriè tentaret Deum, sed solum præterdit, vt Deus ex sua liberalitate effectum concedat; tamen illi oratio grata non fit. At est similis illi qui tentat Deum; quia ex modo orationis videtur velle à Deo exaudiri & petitionem obtinere, ac si rectè orasset.

15. Idem dicendum est de eo, qui nullo studio, aut præparatione facta officium prædicandi assumeret, si enim absque necessitate, specialique Dei instinctu, illud officium assumeret, sperans à Deo miraculosè illuminari, peccaret grauius; tum quia tentat Deum, tum quia periculo errandi se exponit: Bonac. disp. 3. de primo decal. præcepto q. 9. punct. vnic. num. 1. Nauar. cap. 11. num. 40. Sanch. lib. 2. cap. 34. n. 16. At si hunc miraculosum effectum non speraret, cessaret orationis peccatum, sed non cessaret malitia indebitæ prædicationis.

PUNCTVM II.

De blasphemia vitio Religioni opposito.

Nomen blasphemie dupliciter sumitur. Primò latè. Secundò strictè. Si latè sumatur comprehendit quamlibet irrisionem, & contumeliam cuiuscunque personæ excellentis, siue Dei, siue creaturæ, vt tradit Budæus relatus ab Ambrosio Calepino verbo *blasphemia*: sicuti maledictio non solum comprehendit eam, quæ contra Deum, sed etiam quæ contra creaturas versatur: & in hoc sensu, scripsit Paul. ad tit. 3. admone illos neminem blasphemare, id est neminem conuiciari, seu maledicere: vt tradit ibi Hieronymus. Si autem blasphemia strictè sumatur, vt communiter à Theologis, & à nostris interpretibus sumitur, ad Deum solum refertur: quia cum per blasphemiam excellentiæ blasphemati derogetur, & solus Deus, vt dixit August. lib. 2. de morib. Manichæor. cap. 11. sit sine controuersia excellens, & de hominibus dubitari possit, an excellentiam habeant; merito blasphemia de Deo solo propriè, & in rigore intelligitur. Sed qua ratione hoc contingat, & quod peccatum sit, & quibus peccatis afficiatur in sequentibus explicandum est.

§. I.

Quid sit Blasphemia.

S V M M A R I V M.

1. Expenditur blasphemia definitio.

Cc 2

1 An